

Van Twentse bank naar algemene bank

Van Twentse bank naar algemene bank

Geschiedenis van de Twentsche Bank,
1840-1964

D.C.J. van der Werf

Boom – Amsterdam

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden van de illustraties te achterhalen. Mocht u desondanks menen dat uw rechten niet zijn gehonoreerd, dan kunt u zich wenden tot de uitgever.

Omslag: Nico Richter

Binnenwerk: Hannie Pijnappels

Redactie en beeldresearch: Ton de Graaf en

Jaap-Jan Mobron

© 2014 Stichting Kunst & Historisch Bezit ABN AMRO,
Amsterdam

ISBN 9789089531308

NUR 680

www.uitgeverijboom.nl

Inhoud

Woord vooraf	17
Inleiding	23
Hoofdstuk 1	
Benjamin Willem Blijdenstein, de grondlegger van de Twentsche Bank, 1840-1860	33
Schets van de algemene economische ontwikkeling in de periode 1840-1860	33
De jaren voorafgaande aan de financiële zaken	34
1. Student in Deventer, 1826-1830	35
2. Soldaat tijdens de Tiendaagse Veldtocht in België, 1830-1831	38
3. Promotie in Leiden, 1833	41
4. Advocaat in Zwolle en notaris in Enschede vanaf 1833	43
Notariaat	43
Brandverzekering	45
Bankiers- en kassierszaken 1840-1860	46
5. Betalingsverkeer in de textielnijverheid	46
Betalen met een wissel	47
Handel in thalers, wisselbewegingen en kringloop	49
Andere kassiers in Amsterdam en in Münster	52
Kredietverlening via B.W. Blijdenstein bij Amsterdamse kassiers	53
6. Tarieven en winst van B.W. Blijdenstein	54
De grens aan de zaken	56
7. Kringloop van thalers via Münster, ponden voor Manchester fabrikanten	57
8. Voorzichtig manoeuvreren: B.W. Blijdenstein en de Gebr. Salomonson in Almelo	60

Geld en informatie	61
Wisselruiterij	62
9. Lucratieve relatie met de Nederlandsche Bank	63
10. Poging van B.W. Blijdenstein om als firmant te worden opgenomen in het familiebedrijf	66
Aansluiting zoeken bij de familieonderneming	66
11. B.W. Blijdenstein en de concurrenten op de discontomarkt	70
De discontozaken van B.W. Blijdenstein en de Twentse textielnijverheid	71
12. Zoon Willem en Londen	72
Stages in Rotterdam en Londen	72
Vestiging en eerste jaren in Londen 1858-1860	75
Business principles in Londen	78
Samenvatting	79

Hoofdstuk 2

Expansie en opbouw van de organisatie, 1860-1875	85
Schets van de algemene economische ontwikkeling in de periode 1860-1875	85
1. De Blijdensteins en de vernieuwingen in het bankwezen	87
2. De oprichting van de Twentsche Bankvereniging	88
De visie van Mees	89
De vestiging van de Twentsche Bankvereniging	
B.W. Blijdenstein & Co.	91
De ramp in Enschede, de proef op de som	92
Nieuw beleid in verband met de crisis	94
Londen als escape?	95
Geruchten uit Indië, opnieuw in de gevarenzone	96
3. Wisselzaken in het algemeen	98
Aanpassing van de strategie	98
Meesters van de Engelse wisselhandel	99
Rentevoorspellingen	100
Studie	100
Op langere termijn	102
4. De kapitaalvoorziening van de Twentsche Bankvereniging	103
Kapitaal in Amsterdam	103
Kapitaal en medewerkers in Londen	105
Gerrit Oijens	106

Andere pogingen	107
Kapitaal in Almelo	109
Textielkapitaal als borg: de oprichting van de firma Ledebouer & Co. in Almelo	109
Moeilijkheden in Almelo	112
Toenadering tot de Rotterdamsche Bank; op zoek naar aandeelhouderskapitaal	112
5. De reorganisatie van 1870	114
De commissarissen	114
De nieuwe winstverdeling en de reserve	115
Mathias Hinsberg wil participeren	117
Minder gunstige voorwaarden voor nieuwe commanditair	119
Het zwaard van de opzegbaarheid	120
De oppositie tegen de Twentsche Bankvereniging	121
6. De leiding van de organisatie	122
Een winstdeel voor de medewerkers	125
7. Twee sprongen vooruit in 1871 en 1872	126
Samenvatting	127

Hoofdstuk 3

Stagnatie, vernieuwing en reorganisatie, 1875-1895	133
Schets van de algemene economische ontwikkeling in de periode 1875-1895	133
1. De vestiging in Parijs	134
Naar de beurs	136
Het debacle van Parijs	137
De organisatorische gevolgen	138
De nasleep van Parijs	140
De solidaire vennoten van 1887	141
2. Expansie in Rotterdam, Utrecht en Duitsland	143
3. Londen	147
De aansprakelijkheid van de commanditaire vennoten	149
4. De kredietverlening	150
De rente van de kredieten	151
De Credietvereniging	152
De kredieten van de Credietvereniging	155
Winst en verlies	157
Bouwkredieten	158

5. De middelen voor de kredietverlening: leendepot, deposito's en creditgelden	161
Kapitaal en leendepot	163
De deelnemers aan het leendepot	165
Afhankelijkheid van de Nederlandsche Bank	165
Deposito's als bijna-kapitaal	166
6. Effectenzaken: handel, krediet, bezit en emissies	170
Syndicaten	176
Samenvatting	178

Hoofdstuk 4

Groei en omzetting in een naamloze vennootschap, 1895-1914	183
Schets van de algemene economische ontwikkeling in de periode 1895-1914	183
1. Groeiverwachting en kapitaalvergroting in 1899	184
Opmars van de besturende vennoten: de kapitaalgroei van 1899 tot 1916	186
2. De solidaire vennoten, hun vermogen en hun inkomsten	186
De schatkist van de solidaire vennoten	188
Het inkomen van de solidairen en de rentabiliteit	190
3. De droom van Adam Roelvink uit 1906	191
De commissarissen reageren	193
Adam contra Willem	194
De aandelen van de Twentsche Bankvereniging	194
Het oordeel van de commissarissen	195
4. Mr. Willem, Londen, John en de angst van commissaris Laan	195
Mr. Willem en Lida van Heek	198
De Dordtsche Petroleum Maatschappij	198
De floaters	199
De angst van commissaris Laan	201
John legt uit	202
Grote winsten	203
Vennoten	204
5. De solidaire vennoten op de terugtocht	204
6. Storm over het bankwezen	207
De Twentsche Bankvereniging volgt de Robaver niet	209

7. Nieuwe voorstellen van Adam Roelvink; de Blijdensteins staan op de rem	210
De positie van de Twentsche Bankvereniging binnen de groep banken	211
Willem ziet geen problemen	215
Familiebankje of syndicaten uitgeven	216
Elementen van Adams plan	217
8. Het commentaar van de Blijdensteins	218
Het overlijden van Willem, vertraging en verandering	219
9. De kredietverlening	221
De Credietvereniging	221
Het dilemma: verminderde dekking, afwisselend krediet maar geen aflossing	222
De belangrijkste sectoren	225
Kredietbehandeling en geheimhouding	225
De financiële resultaten van de Credietvereniging	226
De voorschotten en de kredieten in rekening-courant	228
Aantal en omvang	229
10. De middelen van de bank: leendepot, deposito's en creditsaldo's	233
Het leendepot	233
De deelnemers	234
De deposito's	235
Geruchten in 1903	236
De grote deposito's	237
Creditgelden in rekening-courant	239
11. Effectenzaken: handel, krediet, bezit en emissies	239
Prolongatie en belening	240
Geldnemers en geldgevers bij het hoofdkantoor in Amsterdam	241
Effectenbezit	242
Emissies van obligaties en aandelen	242
Mislukte syndicaten	243
Voorbeeld van een syndicaat	244
De Twentsche Bankvereniging en de andere banken	245
De Twentsche Bankvereniging en Philips & Co.	
Gloeilampenfabrieken	246
Philips naar Labouchere	247
Samenvatting	249

Hoofdstuk 5

De bank in oorlogstijd en de naoorlogse hausse, 1914-1920	253
Schets van de algemene economische ontwikkeling in de periode 1914-1920	253
1. Adam Roelvink en de sluiting van de effectenbeurs	255
2. De Nederlandsche Overzee Trustmaatschappij	258
3. De verliezen op Londen	262
4. Van Twentsche Bankvereniging naar Twentsche Bank	263
Geen bindende voordracht voor directie door Blijdensteins	263
De situatie in Londen en verdere voorbereidingen	264
De laatste onderhandelingen	266
De nieuwe directie in de ogen van John	269
5. De gedwongen verkoop van de filialen in Duitsland	270
6. Syndicaten in de economische hausse	271
Het marktaandeel van de Twentsche Bank en de andere banken	273
De winsten en verliezen op de syndicaten	276
De pool	276
Kapitaalsuitbreiding	278
Lucratieve deelnemingen in kredieten	279
7. De Nedrus in Sint Petersburg, voorbeeld van een syndicaat	280
8. De kredietverlening: eerst voorzichtig, later versneld	283
Trompenburg, een wispelturige relatie blijft binnenboord	284
9. Belangrijke expansie in de provincie	286
Het eerste netwerk in de provincie	287
Het eerste fiasco in de provincie	288
De Haarlemsche Bankvereniging kiest voor de Twentsche Bank	290
De discussie over het leendepot	292
Bevriende kantoren belangrijker dan Twente	293
Risicobeperking via de Credietvereniging	293
Samenvatting	295

Hoofdstuk 6

In de bankencrisis, 1920-1925	299
Schets van de algemene economische ontwikkeling in de periode 1920-1925	299
1. Provinciale en persoonlijke problemen	300
Adam Roelvink dreigt op te stappen	301
Mr. A. R. Zimmerman is favoriet	303

De positie van Mr. Willem ter discussie	303
John neemt ontslag maar blijft toch	305
Van Walrees plan voor de provincie	306
2. Buisman Gratama & Co., een voordelige aanwinst in Zwolle	309
Reorganisatie in samenwerking met de Nederlandsche Bank	310
3. Signalen van de crisis en syndicaten in de problemen	313
4. Miljoenenverlies op een Chinees project	317
De deelnemers aan het project	318
De lening voor de Lunghai-spoorweg	319
Hulp van de regering: de oplossing van Twentsche Bank-directeur	
Van Walree	320
De Chinezen in de problemen	321
Winst voor de industrie, verlies voor de banken	322
5. De overnamepoging door de Amsterdamsche Bank in 1923	323
Minderheid voor de directie van de Twentsche Bank	323
Geen voordelen voor de Twentsche Bank	325
De ruilverhouding tussen de aandelen	325
Naspel	326
6. De crisis en de Twentsche Bank	328
Salarissen omlaag maar geen ontslagen	332
Samenvatting	333

Hoofdstuk 7

Beperkte groei en reorganisatie, 1925-1929	337
Schets van de algemene economische ontwikkeling in de periode	
1925-1929	337
1. Kredieten	338
De kredietverlening aan Duitsland	339
Flexibeler rentebeleid	341
De laatste omvangrijke prolongatiekredieten van de Twentsche	
Bank	341
2. Emissies en syndicaten	342
3. Integratie van Twente en de bevriende kantoren	344
Ledeboer wil niet	349
De integratie van de bevriende banken begin 1930	350
Moordende concurrentie leidt tot rayonvorming	351
4. Sporen van de crisis: de opheffing van de Credietvereniging en	
een nieuwe reserveringspolitiek	354

De Commissie van Admissie van de Creditvereniging	355
De aanpassing van de reservepolitiek	356
5. De intocht van de nieuwe directeuren	357
6. Beleggen of bankieren? Kantoor Londen houdt dezelfde koers	362
Samenvatting	364

Hoofdstuk 8

De bank in de crisis, 1929-1939	367
Schets van de algemene economische ontwikkeling in de jaren 1929-1939	367
1. Lucratiever dan de jaren twintig. De effectenzaken in de jaren dertig	368
Andere aspecten van het effectenbedrijf	371
2. Eerste crisisverschijnselen: <i>Stillhalte</i> en de val van het pond	373
<i>De Stillhalte</i>	373
Het beleggingsplan van Telders	374
De val van het pond en van B.W. Blijdenstein & Co.	376
Een zwarte dag	377
Goudhandel	379
3. De terugloop van de kredietverlening	380
Koninklijke Hollandsche Lloyd, een belangrijke verliespost voor de Twentsche Bank	382
H. P. Gelderman & Zonen 1932-1939, met de bank door de crisis	383
Schadebeheersing	384
In het juiste spoor	387
Krimpemde kredieten	389
Andere kredieten in crisistijd	390
4. Van Leeuwen en de textiel op de bres voor de devaluatie	392
De devaluatie	395
Teruglopende kredieten	396
Actieve conjunctuurpolitiek	397
5. De bank in de crisisjaren	398
Dividend in crisisjaren	400
Respectabele salarissen	402
Financiële ruimte: de crisis voorbij	403
De lessen van de kwestie-Mendelssohn	403
6. Gezond door de crisis: overzicht van de schade	404
7. Directie en commissarissen; wisseling van de wacht	407

Commissariaten van de directie: een nieuwe regeling	408
Het einde van een komedie	409
Commissariswisselingen	411
Achtergronden van de commissarissen	412
Samenvatting	414

Hoofdstuk 9

Oorlogsjaren, 1939-1945	419
Schets van de algemene economische ontwikkeling in de periode 1939-1945	419
1. Oorlogsdreiging en de eerste maanden van de bezetting	421
Vorbereiding	421
Na de Duitse inval: joodse zaken	422
2. De economische verbindingen met de bezetter: balanceren tussen bedrijfsbelangen en principes	425
De Duitse plannen met de Nederlandse economie	425
Garanties en financiering van oorlogsorders	426
Samenwerking met een Duitse bank: de Handelstrust West	428
Samenwerking met de Amsterdamsche Bank	429
Geen directe kredietverlening aan Duitse ondernemingen	429
Vervlechting van Nederlandse met Duitse ondernemingen	429
3. Joodse zaken en de Twentsche Bank	432
De arisering van N.J. Menko en andere joodse ondernemingen	432
De joodse medewerkers van de Twentsche Bank	435
Joods vermogen: nauwelijks speelruimte	436
4. Exploitatie zonder scrupules: nieuw Duits beleid	439
Praktische problemen	440
De mensenjacht	441
Toenemende schaarste en belemmeringen	443
Dolle dinsdag, de Hongerwinter en het einde van de bezetting	445
5. De zaken van de bank	448
De kredietverlening van 1939-1945	448
Het effectenbedrijf: emissies en effectenhandel	449
De deelnemingen	452
De overname van Het Onderling Crediet	452
B.W. Blijdenstein & Co. in Londen	454
De snelle opheffing van het leendepot in 1944	456

6. De opbrengsten en kosten van de Twentsche Bank tijdens de oorlogsjaren	456
De renteopbrengsten	458
Samenvatting	460

Hoofdstuk 10

Rechtsherstel, wederopbouw, groei van de economie en fusie van de bank, 1945-1964

Schets van de algemene economische ontwikkeling in de periode 1945-1964	465
1. Nasleep: rechtsherstel en zuivering	466
Effectenrechtsherstel	467
De zuivering van de Twentsche Bank en het bankwezen na 1945	469
De zuivering van de medewerkers van de Twentsche Bank	469
De Twentsche Bank en de Handelstrust West	470
Het verweer van Van Leeuwen	471
De opinie van Trip en Ritter	472
Conclusie van de Zuiveringsraad over de bankiers	473
Slotsom	474
2. De opvolging van Van Leeuwen. Op zoek naar talent	476
Leeuwenbekjes, Burgerbijtjes en kruiwagens	479
3. Het netwerk en de deelnemingen	480
B.W. Blijdenstein & Co.	481
Terug naar de basis en samenwerking met de Nederlandsche Handel-Maatschappij	482
4. De kredietverlening	483
Dé industriebank van Nederland?	485
De ontwikkeling van de kredietverlening aan de textielindustrie	487
5. Het toezicht van de Nederlandsche Bank op de Twentsche Bank	491
Wettelijke regeling van het toezicht	491
Het toezicht op de Twentsche Bank: de deal en de kasreserve	493
Directe kredietbeperking	496
Wel kosten maar toch voordelig	497
Zijn alle banken gelijk?	498
Samenvattend	499
6. Syndicaten en effectenhandel	499
Hoogtepunten en dieptepunten	500
De emissies van de Twentsche Bank	501
De erfenis uit de twijfeljaren van 1907 tot 1916	502

7. Bijzondere kosten, rentabiliteit en solvabiliteit van de Twentsche Bank	503
Dure middelen	503
Voorzichtige kredietpolitiek, kredietverlening gekoppeld aan deposito's	505
De salarissen en de efficiency	507
Samenvatting van de opbrengsten en kosten en vergelijking met de andere banken	508
De solvabiliteit	508
De Twentsche Bank en de andere banken	510
8. De fusie pogingen van 1959 tot 1964 en de fusie met de Nederlandsche Handel-Maatschappij	512
Eerste pogingen	512
Tweede ronde	513
Amsterdamsche Bank en Nederlandsche Handel-Maatschappij, een complementaire fusie	514
De Twentsche Bank en Nederlandsche Handel-Maatschappij, commissarissen aan het roer	515
Samenvatting	517
Samenvatting en grafisch overzicht	521
Samenvatting	521
Grafisch overzicht	533
Conclusie	538
Noten	543
Overzicht van figuren, tabellen en grafieken	623
Overzicht van bijlagen	627
Bijlagen	629
Bestuurders van de Twentshe Bank van 1840-1964	706
Geraadpleegde bronnen	711
Archieven	711
Lijst van geïnterviewde personen	712
Literatuur	713
Overzicht en verantwoording illustraties	721
Belangrijkste afkortingen	722
Register	724
Over de auteur	735

Inleiding

Deze inleiding begint met een plaatsbepaling van de Twentsche Bank in het Nederlandse bankwezen. Voor dit doel volgt hier een schets van de voornaamste banken die in de laatste twee eeuwen zijn ontstaan. Het betreft de handelsbanken, de Nederlandsche Bank, de landbouwkredietbanken, de middenstandsbanken, de Rijkspostspaarbank, de Postcheque- en Girodienst en de spaarbanken. Daar sluit een kennismaking in vogelvlucht met de Twentsche Bank bij aan. Daarna volgen een paar opmerkingen over de banken waarmee de Twentsche Bank in deze studie wordt vergeleken. Tot slot bevat de inleiding een tabel waarmee de waarde van de guldens uit vroegere jaren wordt omgezet naar koopkracht van het jaar 2012.

De handelsbanken, Twentsche Bank en ABN AMRO

De Twentsche Bank heeft bestaan van 1840 tot 1964. Zij is een van de vier belangrijke handelsbanken die in de negentiende eeuw worden opgericht. Ze worden de grote handelsbanken genoemd.⁷

Naast de grote banken in Amsterdam en Rotterdam bestaan er kleinere handelsbanken in de Nederlandse steden en stadjes. De handelsbanken vormen in het jaar 1900 samen een groep van 242 banken die doorgroeit tot een aantal van 399 in 1928. Dan is het maximum bereikt en loopt hun aantal terug. Er is geen sprake van een gelijkmatige groei van het aantal banken, integendeel, de groei is juist heftig. In de tussenliggende 28 jaar komen er enkele honderden banken bij en verdwijnen er meer dan tweehonderd. Deze verdwijnende banken liquideren, gaan failliet of fuseren, terwijl 125 banken worden overgenomen.⁸ Vooral de vier grote handelsbanken, waaronder de Twentsche Bank, nemen tientallen banken over.

In 1964 fuseren de vier banken zelf tot twee grotere banken: de ABN en de Amro Bank. Die twee vormen op hun beurt in 1991 ABN AMRO – verreweg de grootste bank van Nederland op dat moment. ABN AMRO is behalve uit binnenlandse, ook opgebouwd uit buitenlandse banken en andere financiële ondernemingen. De bank wordt in 2007 juist vóór de financiële crisis van 2008 overgenomen en gesplitst, en tijdens dezelfde crisis genationaliseerd en in een andere samenstelling weer opgebouwd tot de huidige ABN AMRO. Momenteel bereidt de bank zich voor om naar de beurs te gaan en zich los te maken van de staatssteun die nodig was om haar continuïteit te garanderen. Dat is de grote lijn van de handelsbanken.

Over welke vier banken gaat het? De Twentsche Bank is een van oudste banken van Nederland. Ze begint haar activiteiten in Enschede in 1840 en opent in 1861 een kantoor in Amsterdam. Die vestiging maakt deel uit van een oprichtingsgolf van dertien banken in de jaren 1861-1865, tijdens welke ook de Rotterdamsche Bank ontstaat (in 1863). De Amsterdamsche Bank wordt enkele jaren later opgericht, in 1871. Deze drie banken vormen jarenlang de kopgroep van de handelsbanken. Daar moet omstreeks het jaar 1900 de Nederlandsche Handel-Maatschappij bij worden gerekend. Zij wordt in 1824 opgericht als handelsonderneming en financier, maar breidt omstreeks 1900 haar bancaire activiteiten in Nederland uit.⁹ Zij is de oudste onderneming van de vier banken, terwijl de Twentsche Bank de oudste van de vier banken is.

Er ontstaan naast de handelsbanken andere bankgroepen en banken.¹⁰ Ze komen kort in beeld. Als eerste wordt de Nederlandsche Bank geïntroduceerd, omdat zij naast haar bancaire functie algemene taken vervult waar alle overige banken mee te maken hebben.

De Nederlandsche Bank

De Nederlandsche Bank (DNB) is ouder dan de grote handelsbanken: deze wordt in 1814 opgericht door koning Willem I. De bank begint in Amsterdam als een particuliere onderneming die naar winst streeft. Ondernemers en banken verkopen er hun vorderingen (wissels) aan en belenen er hun effecten. Haar bankbiljetten worden in de loop der jaren een algemeen gebruikt ruilmiddel.¹¹ De bank vestigt vanaf 1864 agentschappen en correspondentenschappen in heel Nederland om haar kredietverlening te verruimen. Wanneer de handelsbanken over voldoende kapitaal beschikken om krediet aan het bedrijfsleven te verlenen, beperkt de Nederlandsche Bank haar kredietverlening

tot de handelsbanken zelf. In 1914 is dit definitief: ze wordt een bankers' bank.¹² Haar dienstverlening breidt zich verder uit naar andere terreinen – voor het eerst tijdens de grote bankcrisis in de jaren twintig als het misloopt met de banken. De Nederlandsche Bank manifesteert zich dan doelbewust als lender of last resort, waarmee ze sommige banken redt. Soms geeft de staat hierbij garanties. Het meeste opzien baart de hulp van de bank aan de Rotterdamsche Bankvereniging. Als bankers' bank verleent ze tijdelijk krediet in geval van liquiditeitstekorten.¹³

In de jaren dertig begint het eerste voorzichtige toezicht van de Nederlandsche Bank op andere banken.¹⁴ Ze mag zich na verloop van tijd een volwaardige centrale bank noemen – een positie waarin ze, met instemming van de overheid, door de banken wordt aangemerkt als nationale autoriteit.¹⁵ In 1948 volgt de nationalisatie van de bank: ze doet daarna niet meer rechtstreeks zaken met andere banken, maar krijgt publieke taken.¹⁶ Haar hoofdtaken worden het betalingsverkeer, het monetaire beleid en het bedrijfseconomische toezicht op de Nederlandse banken.¹⁷ Het monetaire beleid, met als doel het bevorderen van de stabiliteit van de waarde van de gulden, krijgt de meeste aandacht. De bank ontwikkelt een eigen monetaire analyse en vertaalt die in beleidsregels voor de omvang van de geldhoeveelheid.¹⁸

In de jaren zeventig en tachtig van de twintigste eeuw bepalen de financiële gebeurtenissen buiten Nederland, vooral vanwege de Europese integratie, steeds meer de monetaire taak van de bank. Het komt erop neer dat de gulden zo vast mogelijk aan de Duitse mark wordt gekoppeld.¹⁹ In 1998 worden de monetaire bevoegdheden van de Nederlandsche Bank overgedragen aan de Europese Centrale Bank, en sindsdien maakt zij deel uit van het Europees Stelsel van Centrale Banken.²⁰

Het bedrijfseconomische toezicht op de banken, nu 'prudentieel beleid' genoemd, vindt plaats in overleg met de banken, maar wordt sinds 1952 tevens gebaseerd op een wettelijke regeling. Het bestaat, naast een solvabiliteits- en een liquiditeitstoezicht, uit een structuurtoezicht. Dit beoogt de structuur van de bancaire bedrijfstak te beïnvloeden en machtsconcentraties te beperken.²¹ Voor het bedrijfseconomische toezicht zijn de jaren vijftig en zestig achteraf gezien een soort gewenningsjaren.²² Het prudentieel beleid begint in de jaren negentig rekening te houden met de snel veranderende omstandigheden in het nationale en internationale bankenlandschap in verband met de toenemende concurrentie en de vorming van financiële conglomeraten. De financiële markten worden geliberaliseerd en krijgen een internationaal karakter.²³ In 2007 treedt de Wet op het financieel toezicht (Wft) in werking, waarbij